

C R N A G O R A

VLADA CRNE GORE

Zastupnik Crne Gore pred

Evropskim sudom za ljudska prava

Broj 15 - 3/2014

Podgorica, 21.01.2014.godine

VLADI CRNE GORE

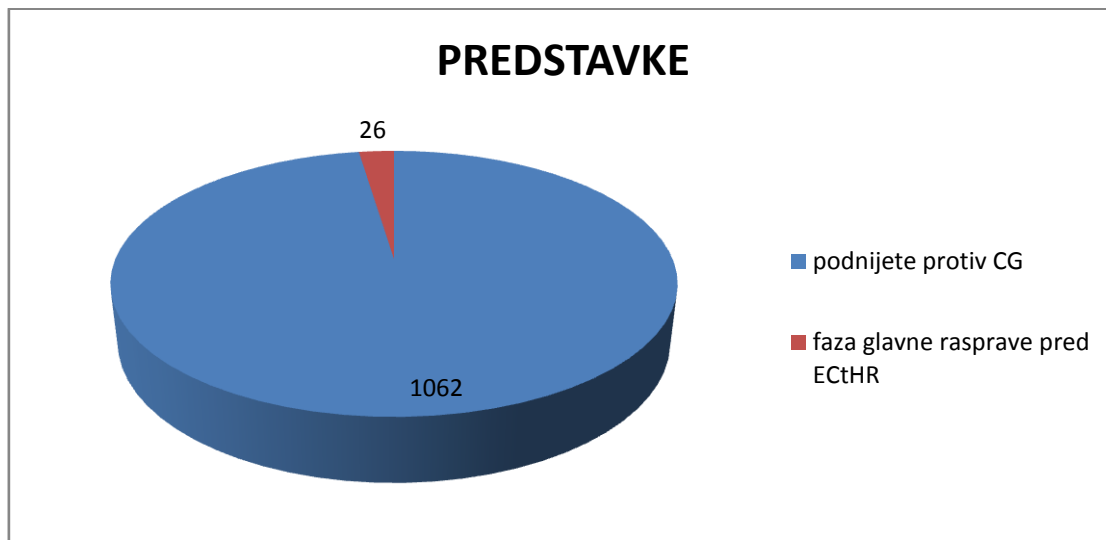
Na osnovu člana 14. Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava (Službeni list RCG, broj 56/2006 i 79/2006 i Službeni list CG, broj 4/2008), **p o d n o s i m**

**IZVJEŠTAJ O RADU ZASTUPNIKA CRNE GORE PRED
EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA U STRAZBURU
ZA 2013. GODINU**

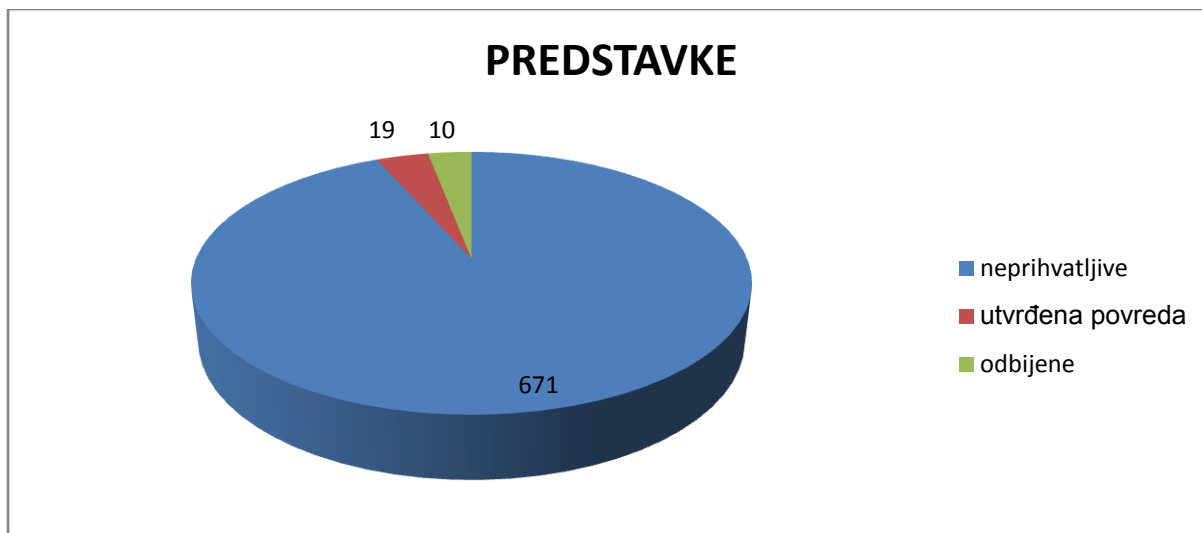
**A) MEĐUNARODNOPRAVNI POSTUPCI PROTIV CRNE GORE
PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA**

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je, prema službenoj evidenciji Sekretarijata Suda (Registry) do kraja 2013.godine imao u radu 1062 predstavke (aplikacije), podnešene protiv države Crne Gore od strane fizičkih i pravnih lica i nevladinih organizacija, na osnovu člana 34 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, koji garantuje svim pravnim subjektima pod nadležnošću država članica Savjeta Evrope pravo na pojedinačnu predstavku Evropskom sudu za ljudska prava.

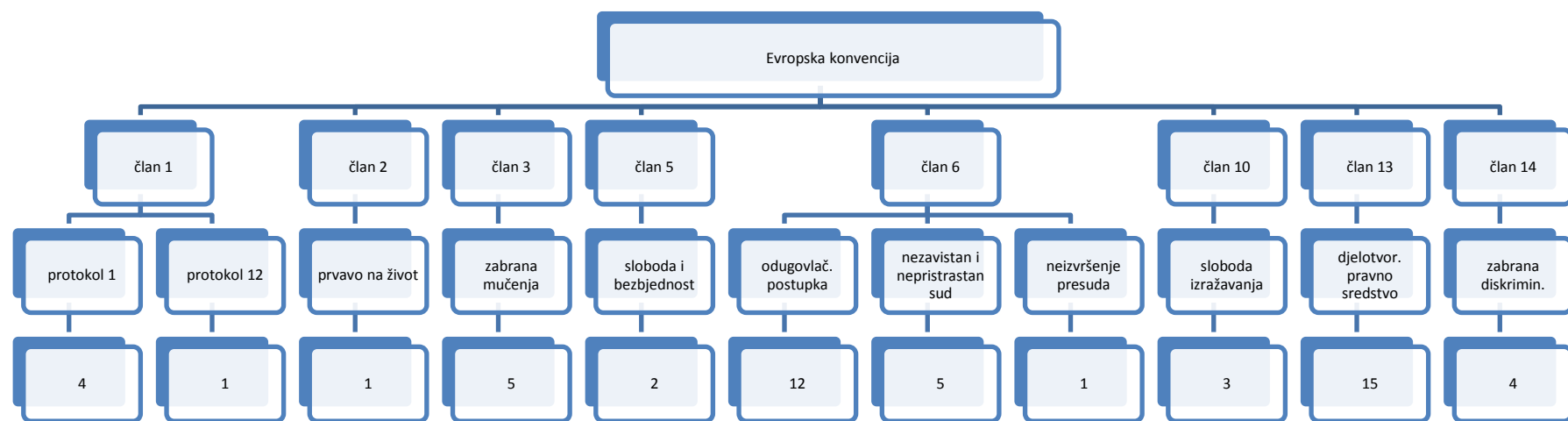
Od 1062 predstavlki protiv Crne Gore, koliko ih na dan podnošenja izvještaja Evropski sud ima u radu, 26 predstavlki se nalazi u fazi glavne rasprave pred Evropskim sudom za ljudska prava, u kojoj fazi sudskog postupka se raspravljaju pravna pitanja, kako prihvatljivosti predstavlki, odnosno procesnih pretpostavlki, tako i pitanja osnovanosti, odnosno merituma predstavlki.

Do dana podnošenja izvještaja Evropski sud za ljudska prava je u odnosu na Crnu Goru donio 700 sudskih odluka, od čega je u 671 sudskih odluka predstavka protiv Crne Gore odbijena kao očigledno neosnovana (manifestly ill founded), odbačena kao neprihvatljiva (inadmissible) ili je brisana sa liste (struck out of the list), u 10 slučajeva Evropski sud je utvrdio da nije bilo povrede konvencijskih prava, dok je u 19 slučajeva Evropski sud utvrdio povredu barem jednog od konvencijskih prava na koje su se odnosile predstavke.

U odnosu na 26 predstavki koje se nalaze u fazi glavne rasprave podnosioci predstavki su se u 18 predmeta pozvali na povredu člana 6 Konvencije (pravo na pravično suđenje), od čega se 1 slučaj odnosi na neizvršenje pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka, a u 12 slučajeva podnosioci predstavke ističu odugovlačenje sudskih postupaka i s tim u vezi ističu povredu prava na suđenje u razumnom roku, dok se u 5 slučajeva podnosioci predstavke pozivaju na povredu prava na nezavistan i nepristrastan sud. Podnosioci predstavki su se u 15 slučajeva pozvali na povredu člana 13 Konvencije, koji garantuje pravo na djelotvorno pravno sredstvo unutar pravnog sistema na nacionalnom nivou. U 4 predmeta podnosioci predstavki smatraju da im je povrijeđeno pravo iz člana 14 Konvencije, kojim je propisana zabrana diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava, dok u 1 predmetu ističu povredu člana 1 protokola 12, koji zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju prava propisanih zakonom država članica. U 4 predmeta podnosioci predstavke apliciraju zbog, po njihovom mišljenju, povrede prava na mirno uživanje imovine, garantovanog članom 1 protokola 1 Konvencije, a 5 slučajeva se odnose na zabranu mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, propisanih članom 3 Konvencije, dok se u 2 predmeta podnosilac predstavke poziva na povredu prava na slobodu i sigurnost ličnosti, garantovanog članom 5 Konvencije, i u 1 predmetu podnosilac predstavke se poziva na povredu prava na život iz člana 2 Konvencije. Podnosioci predstavke su se u 3 predmeta pozvali na povredu člana 10 kojim se garantuje sloboda izražavanja.

Pregled predstavki po kojima je postupak u toku

I Bujković protiv Crne Gore (predstavka broj 40080/08)

Povod za predstavku je građanska parnica koja se vodi pred Osnovnim sudom u Baru, povodom tužbe podnosioca predstavke za zaštitu svojine od 24.04.2000.godine. Prvostepeni sud je 23.01.2003.godine donio presudu kojom je djelimično usvojio tužbeni zahtjev podnosioca predstavke, ali je ista ukinuta od strane Višeg suda u Podgorici dana 27.04.2004.godine u jednom dijelu dok je u drugom dijelu potvrđena. Postupajući po reviziji Vrhovni sud Crne Gore je istu odbio. Po sličnom činjeničnom i pravnom osnovu podnosilac predstavke je pred Osnovnim sudom u Baru pokretao više parničnih postupaka. Nadležni sudovi su po ovom osnovu donijeli 10 odluka u tri instance, a u periodu koji spada u nadležnost ECHR donešeno je 6 odluka u tri instance, ali postupak nije okončan. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

II Kaluđerović-Brajović protiv Crne Gore (predstavka broj 10226/08)

Povod za predstavku je postupak restitucije koji je 2005.godine vođen pred Komisijom za povraćaj i obeštećenje Opštine Podgorica, po zahtjevu podnosioca predstavke i njenih srodnika. U administrativnoj proceduri podnosiocu predstavke je određen iznos od 53.573,57 eura na ime restitucije rješenjem od 09.06.2005.godine. U drugostepenom postupku Ministarstva finansija oglasilo je ništavim prvostepeno rješenje, svojim rješenjem od 09.11.2005.godine. U postupku po upravnom sporu Upravni sud je rješenjem od 02.02.2006.godine ukinuo odluku Ministarstva finansija. U postupku izvršenja kojeg je podnosilac predstavke pokrenuo pred Osnovnim sudom u Podgorici ovaj se sud rješenjem od 17.11.2005.godine oglasio nenadležnim za postupanje po zahtjevu podnosioca predstavke za izvršenjem odluke komisije za povraćaj i obeštećenje opštine Podgorica od 09.06.2005.godine. U drugostepenom postupku Viši sud u Podgorici je odbio žalbu podnosioca predstavke i potvrdio odluku

prvostepenog suda. Po obnovljenom zahtjevu podnosioca predstavke za sprovođenjem izvršenja Osnovni sud u Podgorici se rješenjem od 29.06.2007. godine ponovo oglasio nenadležnim za postupanje. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije zajedno sa pravom na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije, te povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije.

III Randelović i drugi protiv Crne Gore (predstavka broj 66641/10)

Povod za predstavku je potapanje broda "Miss Patt" na otvorenom moru, u noći između 15. i 16. avgusta 1999.godine, kojom prilikom su stradala 104 lica romske nacionalnosti i krivični sudski postupak koji se vodi pred Višim sudom u Podgorici (prethodno pred Osnovnim sudom u Baru), a u kome još uvijek nije donešena prvostepena sudska odluka. Podnosioci predstavke su srodnici žrtava koji smatraju da im je povrijeđeno pravo na život, garantovano članom 2 Konvencije, član 3 Konvencije koji zabranjuje mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, član 6 Konvencije, koji garantuje pravo na pravično suđenje u razumnom roku, član 13 Konvencije koji jemči pravo na djelotvorno pravno sredstvo i član 14 Konvencije koji zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava.

IV Milić protiv Crne Gore (predstavka br. 54999/10)

V Nikezić protiv Crne Gore (predstavka br. 10609/11)

Povod za predstavku je intervencija službenika Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Spuž dana 27.10.2009.godine, protiv podnosilaca predstavki, koji se kao pritvorena lica nalaze u Zavodu, a radi izvršenja disciplinske odluke o njihovom izmiještanju u disciplinsko odjeljenje i pretresa prostorije, po dojavi da se u istoj nalazi bodež. Podnosioci predstavke smatraju da su tom prilikom bili žrtve torture, čime bi bila povrijeđena njihova prava iz člana 3 Konvencije, koji zabranjuje mučenje

ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje. Podnosioci predstavke smatraju da im je povrijeđeno i pravo iz člana 13 Konvencije, koji se odnosi na pravo na djelotvorno pravno sredstvo, jer Osnovni državni tužilac u Podgorici nije sproveo zakonitu, efikasnu i djelotvornu istragu.

VI Pavlović protiv Crne Gore (predstavka br. 58851/11)

Povod za predstavku su građanski sudski postupci koji su se po tužbi podnosioca predstavke vodili pred Osnovnim sudom u Herceg Novom P.br. 404/2008, Višim sudom u Podgorici Gž.br. 5113/10-97, te Vrhovnim sudom Crne Gore Rev.br. 710/11, a koji su konačno riješeni presudom Vrhovnog suda Rev.br. 710/11 od 28.06.2011.godine. Tužilac smatra da su dugim trajanjem ovih postupaka povrijeđena njegova prava iz člana 6 Konvencije, koji garantuje pravo na suđenje u razumnom roku, a da je meritumom odluke Vrhovnog suda Crne Gore povrijeđeno njegovo pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1 protokola 1 Konvencije.

VII Siništaj protiv Crne Gore (predstavka 14510/10)

VIII Dedvukaj i drugi protiv Crne Gore (predstavka 7260/10)

IX Dedvukaj protiv Crne Gore (predstavka 7382/10)

Povod za predstavku je policijska akcija poznata u javnosti pod nazivom “Orlov let”, te sudski postupak koji je tim povodom vođen protiv podnosilaca predstavki. Podnosioci predstavki smatraju da su bili žrtve torture između 09. i 15. septembra 2006.godine, a da istim povodom državno tužilaštvo nije sproveo blagovremenu i efikasnu istragu, te da za vrijeme boravka u pritvoru nijesu imali odgovarajuću medicinsku njegu. Takođe, podnosioci predstavki smatraju da su u sudskom postupku izvođeni dokazi, koji su pribavljeni na nedozvoljen način, te da sastav sudskog vijeća nije bio propisno sastavljen, ističući i povredu prava na nezavistan i nepristrastan sud. S tim u vezi podnosioci predstavki ističu povrede člana 3 Evropske konvencije, koji zabranjuje mučenje, nečovječno ili ponižavajuće

postupanje ili kažnjavanje, povredu prava na pravično suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom u razumnom roku iz člana 6 Konvencije i povredu člana 14 Konvencije, koji zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava.

X Bulatović protiv Crne Gore (predstavka 67320/10)

Povod za predstavku je krivični postupak koji je vođen protiv podnosioca predstavke pred Višim sudom u Podgorici, odnosno Apelacionim sudom Crne Gore, zbog krivičnog djela ubistvo iz člana 30. stav 2. tačka 3. u vezi stava 1. Krivičnog zakona RCG, a prema podnosiocu predstavke je tokom trajanja krivičnog postupka bila izrečena i više puta produžavana mjera pritvora. Podnosilac predstavke smatra da je tokom sudskog postupka povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 6 Evropske konvencije, te da mu je povrijeđeno pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana 5 Konvencije, usljed dugog trajanja pritvora. Podnosilac predstavke ujedno smatra da je žrtva diskriminacije, suprotno članu 14 Konvencije i članu 1 Protokola 12 uz Konvenciju, kao posljedica primjene člana 572. Zakonika o krivičnom postupku, za koji podnosilac predstavke drži da je neustavan. Takođe, podnosilac predstavke smatra da je bio žrtva nečovječnog i ponižavajućeg postupanja tokom pritvora jer su mu nezakonito ograničene šetnje u zatvorskom krugu, ograničene su mu posjete i nije imao odgovarajuću medicinsku njegu, zbog čega drži da je povrijeđen član 3 Konvencije, koji zabranjuje mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje.

XI Minić protiv Crne Gore (predstavke 37054/09)

XII Đurišić protiv Crne Gore (predstavke 60930/10)

Ove predstavke imaju za povod obustavljanje isplate penzije advokatima koji su ostvarili pravo na starosnu penziju, ali su nastavili da obavljaju advokatsku djelatnost. Fond PIO je suspendovao isplatu penzija ovim advokatima na osnovu člana

112. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji je u međuvremenu prestao da važi. Podnosioci predstavke zahtijevaju naknadu štete za period u kome im je isplata penzije bila obustavljena i ističu povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Evropske konvencije, kao i pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 6 stava 1 Konvencije, te pravo na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije.

XIII Mitropolija crnogorsko-primorska i drugi protiv Crne Gore (predstavka 26023/05)

Povod za predstavku je zahtjev Mitropolije crnogorsko-primorske i drugih organizacionih jedinica Srpske pravoslavne crkve za restituciju imovine. Zahtjev je podnešen Vladi Republike Crne Gore dana 23.03.2004. godine, za vrijeme važenja ranijeg Zakona o pravednoj restituciji. Zbog „ćutanja administracije” podnosioci predstavke su pokrenuli upravni spor pred Vrhovnim sudom Crne Gore, odnosno kasnije Upravnim sudom Crne Gore. Podnosioci predstavke smatraju da im je povrijeđeno pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1 protokola 1 Konvencije, u vezi člana 14 Konvencije, koji zabranjuje diskriminaciju u sprovođenju konvencijskih prava, te pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije, te pravo na djelotvorno pravno sredstvo, garantovano članom 13 Konvencije.

XIV Ćapin protiv Crne Gore (predstavka 15573/07)

XV Ćapin protiv Crne Gore (predstavka 38709/10)

Povod za predstavke su krivični postupci koji su vođeni protiv podnosioca predstavke pred Osnovnim sudovima u Kotoru i Herceg Novom zbog krivičnog djela uvrede iz člana 195. stav 2. u vezi stava 1. Krivičnog zakona RCG i krivičnog djela kleveta iz člana 196. stav 2. u vezi stava 1. Krivičnog zakona RCG. Podnosilac predstavke smatra da mu je povrijeđena sloboda izražavanja iz člana 10 Evropske konvencije.

XVI Glendža protiv Crne Gore (predstavka 7321/12)

Povod za predstavku je krivični postupak koji je vođen protiv podnosioca predstavke pred Višim sudom u Podgorici, odnosno Apelacionim sudom Crne Gore, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije. Podnosilac predstavke smatra da je tokom sudskog postupka povrijeđeno njegovo pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana 5 Konvencije, jer nacionalni sudovi nisu u zakonom propisanom roku odlučili o njegovoj žalbi protiv rješenja Višeg suda u Podgorici o određivanju pritvora i prigovoru protiv optužnice.

XVII Pejović protiv Crne Gore (predstavka 22668/08)

Povod za podnošenje predstavke je krivični postupak vođen protiv podnosioca predstavke za krivično djelo kleveta iz čl. 196. stav 2, u vezi stava 1. Krivičnog zakonika pred Osnovnim sudom u Kotoru i Višim sudom u Podgorici. Podnosilac predstavke se žalio na povredu slobode izražavanja iz člana 10 Evropske konvencije. Takođe, podnosilac predstavke smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana 6 Konvencije zbog odsustva nezavisnosti i nepristrasnosti Osnovnog suda u Kotoru.

XVIII Lakićević protiv Crne Gore (predstavka 17323/07)

XIX Obradović protiv Crne Gore (predstavka 17330/07)

XX Minić protiv Crne Gore (predstavka 17351/07)

XXI Lakićević protiv Crne Gore (predstavka 17365/07)

XXII Medenica protiv Crne Gore (predstavka 17392/07)

XXIII Adamović protiv Crne Gore (predstavka 30603/08)

XXIV Adamović protiv Crne Gore (predstavka 30608/08)

XXV Gazibara-Adamović protiv Crne Gore (predstavka 30614/08)

Povod za predstavke su građanske parnice koje su se vodile pred Osnovnim sudom u Kolašinu, Osnovnim sudom u Bijelom Polju i Višim sudu u Bijelom Polju. Podnosioci predstavki su, smatrajući da parnični postupci predugo traju, zatražili zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, zagarantovanog članom 6 Konvencije, podnoseći u tom smislu tužbene zahtjeve nadležnim sudovima. Izjašnjavajući se o pravnom pitanju dopuštenosti ovakvih tužbi Vrhovni sud Republike Crne Gore je zauzeo pravni stav koji je obavezujući za sve niže sudove Su VI br. 38/2006 od 3.07.2006.godine, u kome je utvrdio da nacionalni pravni sistem ne poznaje pravni lijek zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, pa sudovi u Republici Crnoj Gori nijesu ovlašćeni da odlučuju o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete zbog povrede ovoga prava, već se tužioci u ovim predmetima mogu neposredno obratiti predstavkom Evropskom sudu za ljudska prava. Slijedeći pravni stav Vrhovnog suda svi nadležni sudovi su, postupajući po tužbama podnosilaca predstavki, tužbe odbacivali kao nedopuštene. Na osnovu izloženog podnosioci predstavke smatraju da im je povrijeđeno pravo na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije, u vezi prava na pravično suđenje u razumnom roku, garantovanog članom 6 stav 1 Konvencije.

XXVI Đuković protiv Crne Gore (predstavka 38419/08)

Povod za predstavku su parnični i vanparnični postupci koji su vođeni, a neki se još vode, pred Osnovnim sudom u Baru.

Podnosilac predstavke smatra da su mu povrijeđena pravo na suđenje u razumnom roku iz člana 6 i pravo na djevtovorni pravni lijek iz člana 13 Evropske konvencije zbog dužine trajanja postupka i nedostatka djelotvornih pravnih sredstava.

Sudska poravnanja (friendly settlements)

U jednom broju predmeta koji su dostavljeni zastupniku Crne Gore (Vladi Crne Gore), na izjašnjenje od strane Evropskog suda za ljudska prava, po ocjeni

Zastupnika, može se očekivati da Evropski sud za ljudska prava, u skladu sa dobro ustanovljenom praksom samog Suda, utvrdi povrede nekih od konvencijskih prava, koje su isticane u predstavkama, zbog čega je zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava zatražio saglasnost Vlade, u skladu sa članom 11. Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da se pristupi zaključenju sudskog poravnjanja (*friendly settlement*) sa podnosiocima predstavki.

Izlazak u susret problemu i zaključenje prijateljskih poravnjanja se generalno očekuje od vlada država članica Savjeta Evrope u smislu izvršenja međunarodno pravne obaveze iz tačke 7 Akcionog plana Konferencije na visokom nivou iz Interlakena, kao i tačke E1 i 2 Akcionog plana Konferencije na visokom nivou iz Izmira, što, izvjesno pozitivno doprinosi međunarodnoj reputaciji države sa aspekta poštovanja ljudskih prava i sloboda.

Vlada Crne Gore je dala saglasnost zastupniku Crne Gore za zaključenje sudskog poravnjanja u 21 predmeta, od čega je u 19 predmetu zaključeno sudsko poravnanje, a u 2 predmeta postupak za zaključenje sudskog poravnjanja je u toku.

U 2 predmeta podnosilaca predstavki protiv drugih država (Češke i Srbije) predstavke su dostavljene Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, radi eventualnog miješanja Crne Gore (*third party intervention*) u odnosni postupak, shodno članu 36 stav 1 Konvencije, obzirom da podnosioci predstavke imaju crnogorsko državljanstvo, što povlači mogućnost (ne i obavezu) da se Crna Gora umiješa u postupak na strani podnosilaca predstavki, a protiv država Češke i Srbije.

Po ocjeni Zastupnika Crne Gore ne postoje pravni razlozi zbog kojih bi se Crna Gora umiješala u ove postupke na strani podnosilaca predstavki, a protiv navedenih država.

B) OBAVEZE CRNE GORE VEZANE ZA IZVRŠENJE PRESUDA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

U skladu sa Opštim principima nadzora za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava (Dokument GT-DH-PR(A) 2008(001)), usvojenom od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope, obaveza za izvršenje i preduzimanje mjera nastaje za državu članicu od dana kada presuda postane pravosnažna (final).

U slučaju kada Evropski sud utvrdi da su organi javne vlasti države članice povrijedile neko od prava, garantovano Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, za odgovornu državu nastaje obaveza u postupku nadzora nad izvršenjem presuda od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope za preduzimanjem dvije vrste mjera, zavisno od samog sadržaja presude, pojedinačnih mjera (individual measures) a, ukoliko Sud, postupajući po predstavi utvrdi postojanje tzv. “sistemskog problema” (systemic problem), odnosno problema unutar samog pravnog sistema države, od iste se zahtijeva preduzimanje generalnih mjera, kako bi se preventivno spriječio nastanak novih povreda konvencijskih prava u budućnosti.

Stakić protiv Crne Gore (predstavka broj 49320/07)

U predmetu Stakić protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;
2. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije;
3. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 13 Konvencije;
4. *Nalazi*

(a) da tužena država treba da, na ime nematerijalne štete, plati podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna prema članu 44 stav 2 Konvencije, 5.000 eura (pet hiljada eura), i sve poreze koji se na to obračunaju;

(b) da se od isteka gore navedena tri mjeseca do izmirenja pomenutog iznosa, obračunava obična kamata na gore navedeni iznos po stopi koja je jednaka

najmanjoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke tokom zateznog perioda plus tri procentna poena;

5. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnom naknadom.

Međunarodno pravna obaveza Crne Gore u ovom predmetu podrazumijeva isplatu naknade nematerijalne štete podnosiocu predstavke, za koju isplatu je Evropski sud za ljudska prava odredio rok do 2. aprila 2013.godine.

Ministarstvom finansija je u saradnji sa Zastupnikom Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava blagovremeno izvršilo ovu isplatu, o čemu je Zastupnik obavijestio Komitet Ministara Savjeta Evrope.

U pogledu generalnih mjera koje se od Crne Gore očekuju, Zastupnik Crne Gore će u saradnji sa Ministarstvom pravde Crne Gore pratiti implementaciju Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku od strane sudova u Crnoj Gori u cilju pune afirmacije i djelotvornosti pravnih sredstava, koje uređuje ovaj Zakon (zahtjev za ubrzanje postupka i tužba za pravično zadovoljenje) i o preduzetim mjerama redovno obavještavati Komitet Ministara Savjeta Evrope.

Pitanje zaštite prava na pravično suđenje u razumnom roku je posebno u fokusu interesovanja Komiteta Ministara u postupku nadzora nad izvršenjem presuda Evropskog suda za ljudska prava, u svjetlu saznanja da se oko 1/3 svih presuda, u kojima je Evropski sud za ljudska prava utvrdio povredu nekog od konvencijskih prava u postupcima protiv država članica, odnosi na povredu prava na suđenje u razumnom roku, dok se preko 50 % svih presuda odnosi na razne aspekte povrede prava na pravično suđenje iz člana 6 Evropske konvencije.

Velimirović protiv Crne Gore (predstavka 20979/07)

U predmetu Velimirović protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja I glasanja donio je I objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;

2. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 6;

3. *Nalazi*

(a) da tužena država ima da plati podnosiocu predstve, u roku od tri mjeseca od datuma koji ova presuda postane pravosnažna, u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, sljedeće iznose:

(i) 3.600 eura (tri hiljade I šest stotina eura), na što će se dodati I svaki porez koji se na taj iznos obračunava, na ime nematerijalne štete;

(ii) 725 eura (sedam stotina devedeset I pet eura), na što će se dodati svaki porez koji se na taj iznos obračunava, na ime troškova I izdataka;

(b) da će se od isteka gore navedenog rika od tri mejseca do isplate na gore navedeni iznos obračunavati prosta kamata po stopi koja je jednaka najmanjoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke tokom perioda neplaćanja uz dodatak od tri procentna poena;

4. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosioca predstve za pravičnom naknadom.

Međunarodno pravna obaveza Crne Gore u ovom predmetu podrazumijeva isplatu nematerijalne naknade podnosiocu predstavke, za koju isplatu je Evropski sud za ljudska prava odredio rok do 2. aprila 2013.godine.

Ministarstvo finansija je u saradnji sa Zastupnikom Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava blagovremeno izvršilo ovu isplatu, o čemu je Zastupnik obavijestio Komitet Ministara Savjeta Evrope.

U odnosu na generalne mjere, koje se u postupku nadzora od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope očekuju od Crne Gore, obzirom da je Evropski sud utvrdio povredu člana 6 stav 1 Evropske konvencije, koja se odnosi na neizvršenje pravosnažne sudske presude, Zastupnik je u saradnji sa Ministarstvom pravde Crne Gore informisao Komitet ministara o mjerama koje je Crna Gora preduzela i koje će preduzimati u narednom periodu u cilju reformi izvršnog postupka. S tim u vezi Skupština Crne Gore je dana 12.07.2011.godine donijela Zakon o izvršenju i

obezbjedenju koji je objavljen u „Službenom listu CG“, broj 36/2011 od 27.07.2011.godine, a Zakon je stupio na pravnu snagu 31.12.2011.godine.

Ovaj Zakon unosi značajne novine u postupku izvršenja i obezbjeđenja, a najvažnija novina je određivanje nadležnosti javnih izvršitelja u određivanju i sprovođenju izvršenja. Zakonom se uređuju i pitanja koja se odnose na imenovanje javnih izvršitelja, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje njihove djelatnosti. Novim uređenjem izvršnog postupka napušta se raniji model sudskog izvršenja i sprovođenje izvršenja se povjerava u nadležnost javnim izvršiteljima, osim u slučajevima predaje djeteta, vraćanja zaposlenog na rad i nekih specifičnih radnji koje može izvršiti samo izvršni dužnik, što ostaje u nadležnosti suda. Javno izvršiteljska služba je javna služba koja se povjerava licima dostojnim javnog povjerenja, kao samostalnim i nezavisnim nosiocima te službe. U cilju stvaranja uslova za obavljanje djelatnosti javnih izvršitelja i unapređenja pravne sigurnosti građana Ministarstvo pravde donijelo je odgovarajuće podzakonske akte za implementaciju Zakona i sprovelo obuku kandidata za javne izvršitelje.

Milić protiv Crne Gore (predstavka 28359/05)

U predmetu Milić protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* pritužbe podnosioca predstave po članu 6 stav 1 i članu 13 Konvencije prihvatljivima u odnosu na Crnu Goru;
2. *Proglašava* ostatak predstave neprihvatljivom;
3. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije;
4. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 13 Konvencije;
5. *Nalazi*

(a) da tužena država treba da plati podnosiocu predstave u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, 7.000 eura (sedam hiljada eura) na ime nematerijalne štete, uz porez koji se na to obračunava;

(b) da se od isteka navedena tri mjeseca, pa do isplate ovih inosa obračunava obična kamata na gore navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom zateznog perioda uz dodatak od tri procentna poena;

6. *Odbacuje* ostatak zahtjeva za pravičnom naknadom.

Međunarodno pravna obaveza Crne Gore u ovom predmetu podrazumijeva isplatu nematerijalne naknade podnosiocu predstavke, za koju isplatu je Evropski sud za ljudska prava odredio rok do 11. juna 2013. godine.

Ministarstvo finansija je u saradnji sa Zastupnikom Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava blagovremeno izvršilo ovu isplatu, o čemu je zastupnik obavijestio Komitet Ministara Savjeta Evrope.

Zastupnik je obavijestio Komitet ministara Savjeta Evrope o postignutim rezultatima u prevenciji i rješavanju radnih sporova imajući u vidu činjenice koje slijede.

Član 121. Zakona o radu (Službeni list Crne Gore, br. 49/2008) propisuje da zaposleni i poslodavac rješavanje radnog spora mogu povjeriti Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova. Član 45 stav 1 Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova (Sl. list Crne Gore, br. 16/07 od 27.12.2007. godine, 53/11 od 11.11.2011. godine) propisuje da, u slučaju individualnih sporova, arbitar donosi rješenje o predmetu spora u roku od 30 dana od dana otvaranja rasprave. Odlukom Vlade Crne Gore („Sl. list CG“, br. 69/08) je osnovana Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, kao prva institucionalna služba za vansudsko rješavanje kolektivnih i individualnih sporova.

Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, radi ostvarivanja jednog od zadatih ciljeva – brzo i efikasno rješavanje radnih sporova, a polazeći od postojeće zakonske regulative, ostvarila je saradnju sa institucijama pravosuđa Crne Gore.

Ukupan broj podnijetih prijedloga u periodu od 20.09.2010. godine, odnosno od dana kada je Agencija počela sa konkretnim rješavanjem podnijetih prijedloga do

24.12.2012. godine, jer 1.746 prijedloga. Svi navedeni prijedlozi su u cjelosti procesuirani, od čega je pozitivno riješeno, odnosno postignuta je saglasnost između strana u sporu, u preko 80% predmeta.

Zastupnik će redovno izvještavati Komitet ministara Savjeta Evrope o daljnjoj dinamici rješavanja radnih sporova, kao generalne mjere za izvršenje presude.

AB protiv Crne Gore (predstavka 37571/05)

U predmetu AB protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proглашава* prihvatljivom pritužbu po članu 1 Protokola br. 1 koja se odnosi na propust da se registruje predmetna štednja i da se ona konvertuje u javni dug tužene države;
2. *Proглашава* neprihvatljivom pritužbe po članu 6 Konvencije i članu 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju koje se odnose na neizvršenje presude donesene 1990-ih i na prodaju obveznica za polovinu njihove vrijednosti;
3. *Smatra* da je došlo do povrede člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog propusta da se registruje predmetna štednja i da se ona konvertuje u javni dug tužene države;
4. *Smatra* da nije neophodno da se zasebno ispita prihvatljivost ili meritum pritužbe koja se odnosi na registrovanje i konvertovanje predmetne štednje u javni dug po članu 6 stav 1 Konvencije;
5. *Smatra*
 - (a) da tužena država mora da plati podnosiocima predstavke u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna po članu 44 stav 2 Konvencije, sljedeće iznose po stopi koja se bude primjenjivala na datum isplate:

(i) sve rate, uključujući relevantnu kamatu, koje su dospjele na naplatu podnosiocima predstavke od trenutka kada je stara devizna štednja postala javni dug po relevantnom domaćem zakonodavstvu do datuma kada ova presuda postane pravnosnažna, umanjeno za iznose koji su možda već plaćeni podnosiocima predstavke u međuvremenu po tom osnovu, uz dodatak poreza koji se na to obračunava, na ime naknade materijalne štete;

(ii) tužena Vlada mora takođe da preduzme odgovarajuće mjere da obezbijedi da nadležni organi sprovode relevantne zakone i druge propise u odnosu na podnosiocima predstavke i tako da obezbijede isplatu svih budućih rata pod istim uslovima i na isti način kao što se to radi u odnosu na sve druge korisnike navedenog zakonodavstva;

(iii) 3.000 eura (tri hiljade eura) zajedno, uz porez koji se na to obračunava, na ime naknade nematerijalne štete;

(iv) 6.500 eura (šest hiljada i pet stotina eura), uz porez koji se na to obračunava, na ime troškova i izdataka;

(b) da se od isteka navedena tri mjeseca, pa do isplate ovih iznosa obračunava obična kamata na gore navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom zateznog perioda uz dodatak od tri procentna poena;

6. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosilaca predstavke za pravičnom naknadom.

Međunarodno pravna obaveza Crne Gore u ovom predmetu podrazumijeva isplatu nematerijalne i materijalne naknade podnosiocima predstavke, za koju isplatu je Evropski sud za ljudska prava odredio rok do 5. septembra 2013.godine.

Ministarstvo finansija je u saradnji sa Zastupnikom Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava blagovremeno izvršilo ovu isplatu, o čemu je Zastupnik obavijestio Komitet Ministara Savjeta Evrope. Podnosiocima predstavke je isplaćena pravična naknada na ime nematerijalne štete, kao i iznos koji je naknadno utvrđen, a

koji bi podnosiocima predstavke bio isplaćen po redovnom toku stvari, da su isti bili uvršteni u spisak deviznih štediša kada je stara devizna štednja konvertovana u javni dug. Takođe, podnosioci predstavke su uvršteni u spisak deviznih štediša i na taj način je obezbijeđeno da se sve buduće isplate po osnovu stare devizne štednje odnose i na njih.

Ovaj predmet je izolovan slučaj, jer ne postoje takvi ili slični slučajevi pred upravnim organima ili crnogorskim sudovima koji bi mogli da izazovu nove aplikacije pred Evropskim sudom za ljudska prava.

U cilju prevencije Zastupnik je, uz saglasnost Komiteta ministara Savjeta Evrope, o sadržaju same presude i povodu za spor pred Evropskim sudom, obavijestio guvernera Centralne banke, koja, između ostalog, ima i nadležnost za vršenje nadzora nad bankama i drugim finansijskim institucijama u Crnoj Gori.

Novović protiv Crne Gore (predstavka 13210/05)

U predmetu Novović protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* pritužbe koje se odnose na dužinu postupka prihvatljivima, a ostatak predstave neprihvatljivim;
2. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konevencije;
3. *Odbacuje* zahtjev podnosioca predstave za pravičnu naknadu.

Za ukazati je da Evropski sud za ljudska prava nije dosudio pravično zadovoljenje po zahtjevu podnosioca predstavke u ovom predmetu, zbog čega ne postoji međunarodno pravna obaveza Crne Gore u tom pogledu.

Kao generalnu mjeru Zastupnik Crne Gore je Komitet ministara Savjeta Evrope obavijestio da Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, koji se primjenjuje već pet godina, predviđa mehanizme zaštite ovog prava u toku samog postupka (kontrolni zahtjev za ubrzanje postupka). Tih zahtjeva je podneseno 268 i svi su

riješeni. Nakon okončanja sudskog postupka, u skladu sa standardima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, stiže se pravo tužbe za pravično zadovoljenje, a tužba se podnosi Vrhovnom sudu Crne Gore i do jula 2013. godine takvih tužbi podneseno je 67, od kojih su ostale dvije neriješene. U tom smislu, potrebno je ukazati da se zakon pokazao kao djelotvorno pravno sredstvo za zaštitu nevedenog prava na nacionalno nivou, čime će se smanjiti broj predstvi pred Evropskim sudom za ljudska prava.

Vukelić protiv Crne Gore (predstavka 58258/09)

U predmetu Vukelić protiv Crne Gore, Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;
2. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije;
3. *Nalazi*

(a) da tužena država mora da obezbijedi, odgovarajućim sredstvima, izvršenje presude donesene u korist podnosioca predstavke, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije;

(b) da tužena država ima u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, da plati podnosiocu predstavke, na ime naknade nematerijalne štete, 3.600 eura (tri hiljade i šest stotina eura), te sve poreze koji se na to obračunavaju,;

(c) da od isteka navedena tri mjeseca do isplate ima da se obračunava i plaća obična kamata na navedeni iznos po stopi koja je jednaka najmanjoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom zateznog perioda, uz dodatak od tri procentna poena.

5. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnom naknadom.

Međunarodno pravna obaveza Crne Gore u ovom predmetu podrazumijeva isplatu nematerijalne naknade podnosiocu predstavke, za koju isplatu je Evropski sud za ljudska prava odredio rok do 4. decembra 2013.godine.

Ministarstvo finansija je u saradnji sa zastupnikom Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava blagovremeno izvršilo ovu isplatu, o čemu je zastupnik obavijestio Komitet Ministara Savjeta Evrope.

I pored činjenice da je presudom Evropskog suda za ljudska prava određen precizan rok za izvršenje presude Osnovnog suda u Baru, koja se odnosi na iseljenje iz predmetnog stana, presuda još nije izvršena od strane Osnovnog suda u Baru i pored upozorenja od strane Zastupnika na međunarodnopravne posljedice po Crnu Goru zbog kašnjenja.

C) *PREPORUKE ZA PREVENTIVNO UKLANJANJE SLABOSTI UNUTAR PRAVNOG SISTEMA KOJE BI MOGLE BITI POVOD ZA NOVE PREDSTAVKE PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA*

Sudski postupci protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, kroz činjenična i pravna pitanja koja se razmatraju, mogu ukazati i na značajne indikatore unutar pravnog sistema Crne Gore za koje postoji potreba da se sistemski unaprijede i time preventivno uklone slabosti pravnog sistema, koje bi mogle biti povod za nove predstavke protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u budućnosti.

a) *Djelotvornost ustavne žalbe*

Neposredna ustavno sudska zaštita sloboda i prava čovjeka i građanina proizilazi iz odredbi člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore.

Postupak po ustavnoj žalbi uređen je Zakonom o Ustavnom sudu kojim je predviđeno da se ustavna žalba može podnijeti protiv pojedinačnog akta državnog

organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave ili pravnog lica koje vrši javno ovlaštenje, zbog povrede ljudskih prava i sloboda, zajemčenih Ustavom, nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava, što podrazumijeva da je podnosilac ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva, na koja je imao pravo, u skladu sa zakonom.

Postupak Ustavnog suda Crne Gore, po ustavnim žalbama, u praksi bi trebalo da predstavlja nacionalni pravni mehanizam prevencije međunarodno pravnih postupaka protiv Crne Gore, po predstavkama koje pojedinci, fizička i pravna lica i nevladine organizacije, shodno članu 34 Evropske konvencije, podnose Evropskom sudu za ljudska prava.

Evropski sud za ljudska prava, postupajući u predmetima protiv Crne Gore više puta je bio u prilici da cijeni da li postupanje Ustavnog suda po ustavnim žalbama ispunjava međunarodne pravne standarde, posebno uslove iz člana 13 Evropske konvencije, koji garantuje pravo na djelotvorno pravno sredstvo za zaštitu ljudskih prava i sloboda koje garantuje Evropska konvencija.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom konstatuje da je u svim pomenutim slučajevima Evropski sud utvrdio da ustavna žalba još uvijek ne predstavlja u pravnom poretku Crne Gore djelotvorno pravno sredstvo, u značenju koje ovom terminu daje praksa Evropskog suda.

Ovakvo stanovište Evropskog suda ima za posljedicu da se prije podnošenja predstavki protiv Crne Gore Evropskom sudu u velikom broju slučajeva zaobilazi Ustavni sud Crne Gore, koji s toga ne predstavlja filter za smanjenje priliva predmeta Evropskom sudu protiv Crne Gore.

S druge strane, izvjesno je da bi blagovremenim postupanjem Ustavnog suda po ustavnim žalbama broj predmeta protiv Crne Gore pred Evropskim sudom bio smanjen na razumnu mjeru, što bi doprinijelo jačanju međunarodne reputacije Crne Gore, kao države koja ispunjava svoje obaveze u pogledu zaštite temeljnih prava i sloboda.

Djelotvorna primjena ustavne žalbe opterećena je i normativnim nedostatkom kompenzacione komponente. Ustavni sud nema zakonom propisano ovlaštenje, kao što je to slučaj sa nekim zemljama Evropske unije, koje imaju visoki nivo ustavno pravne zaštite ljudskih prava i sloboda, da, u situaciji kada se ustavna žalba pokaže osnovanom, odluče o pravnoj stvari u meritumu i/ili dosudi podnosiocu ustavne žalbe pravično zadovoljenje, po ugledu na Evropski sud za ljudska prava, niti je za to data nadležnost nekom drugom tijelu, unutar pravnog sistema Crne Gore.

Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, sama mogućnost da pravna stvar nakon ukidanja pojedinačnog pravnog akta, bude ponovno razmotrena, ne zadovoljava kriterijume djelotvornosti, a još manje ti kriterijumi mogu biti ispunjeni, kroz mogućnost podnosioca ustavne žalbe, da naknadno pokrene građansku parnicu protiv države, po tužbi za naknadu štete.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom nalazi da je stvaranje odgovarajućeg normativnog okvira i pitanje efikasnog rješavanja zaostalih ustavno sudskih predmeta po ustavnim žalbama prioritarno pitanje pravnog poretka u Crnoj Gori.

Stoga zastupnik nalazi potrebnim da se u najkraćem roku pristupi organizacionoj reformi Ustavnog suda stvaranjem uslova za rješavanje zaostalih ustavnih žalbi, u skladu sa standardima koje je afirmisao Evropski sud kroz svoju sudsku praksu. Takođe je neophodno pristupiti izmjenama Zakona o Ustavnom sudu.

b) Primjena Haške konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece

Analiza građanskih parničnih sudskih predmeta koji su bili povod za podnošenje predstavke Evropskom sudu protiv Crne Gore, iz oblasti porodično pravnih odnosa, u kojima se ističe povreda prava na privatni i porodični život iz člana 8 Evropske konvencije, ukazuju na potrebu da nacionalni sudovi preispitaju sudsku praksu u parničnim i izvršnim sudskim postupcima koji podrazumijevaju primjenu Haške konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece.

Primjena Haške konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece u određenoj mjeri izaziva lutanja u praksi nacionalnih sudova pri tumačenju njenih odredbi. Faktički osnov za primjenu ove Konvencije je otmica (u građansko pravnom značenju ovog termina, a ne krivično pravnom) djeteta od strane jednog roditelja, čime se drugi roditelj lišava mogućnosti pristupa djetetu i vršenju svoga roditeljskog prava. Odluku koju primjenom Haške konvencije treba da donese nacionalni sud je provizornog karaktera, jer nacionalni sud ne ulazi u meritum odluke kome treba povjeriti djeteta na čuvanje i vaspitanje, o čemu će odlučiti (ili je već odlučio) sud države koja je uputila zahtjev, već će se nacionalni sud usredsrediti na odluku o upućivanju djeteta, u skladu sa zahtjevom države koja je postavila zahtjev.

Neispunjavanje obaveza države po Haškoj konvenciji može značiti i izravno kršenje člana 8 Evropske konvencije koji garantuje pravo na porodični život.

Takođe, neizvršavanje odluka nacionalnih sudova drugih država o vršenju roditeljskih prava, u skladu sa međunarodnim pravom, predstavlja povredu procesno pravnih zahtjeva člana 8 Evropske konvencije.

Hašku konvenciju nadopunjuje Uredba Savjeta Evropske unije (EC) br. 2201(2003 od 27.novembra 2003.godine, takođe poznata pod imenom Brisel II bis.

U kontekstu predmeta vezanih za otmicu djece, domaći sudovi Evropsku konvenciju, u pogledu primjene člana 8, koji garantuje pravo na privatni i porodični život, moraju tumačiti u svjetlu Haške konvencije, posebno kada je država i potpisnica Haške konvencije. Kao i u mnogim aspektima primjene člana 8 Evropske konvencije, kašnjenja u domaćim postupcima mogu dovesti do povreda u ovom kontekstu, obzirom da protok vremena može imati nepopravljive posljedice po odnose djece i roditelja.

Po ocjeni zastupnika ukazuje se potreba da Vrhovni sud Crne Gore preko Centra za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija organizuje obuku sudija koji postupaju u porodično pravnim i izvršnim predmetima u cilju efikasne primjene Haške konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece.

D) AKTIVNOSTI ZASTUPNIKA NA AFIRMACIJI LJUDSKIH SLOBODA

I PRAVA I PREVENCIJI NJIHOVOG KRŠENJA NA NACIONALNOM NIVOU

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom je, uz podršku OSCE – Misija u Crnoj Gori, Ambasade SAD u Crnoj Gori i Ambasade Velikog vojvodstva Luksemburg, objavio knjigu „Pravo ličnosti na slobodu i sigurnost i evropsko konvencijsko pritvorsko pravo“. Knjiga je distribuirana svim sudijama koji postupaju u krivičnoj materiji i svim državnim tužiocima, kao i drugim zainteresovanim subjektima, radi jačanja kapaciteta pravosuđa za primjenu evropskih pravnih standarda u ovoj oblasti.

Zastupnik regionalno koordinira drugu fazu projekta uređenja baze podataka o praksi Evropskog suda za države Crnu Goru, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, koji projekat se sprovodi u partnerstvu sa AIRE centrom iz Londona.

U prvoj fazi projekata urađeno je istraživanje kako bi se utvrdilo koje su presude Evropskog suda već dostupne na crnogorskom, bosanskom, hrvatskom,

makedonskom i srpskom jeziku, tj. identifikovanje sudske prakse koja nije prevedena na ove jezike, a koja je od prioritnog značaja za pojedine zemlje i region uopšte, a potom je postavljena pretraživa *online* pilot baza podataka presuda Evropskog suda za ljudska prava i testirana među potencijalnim korisnicima radi prikupljanja informacija o korisnosti i dostupnosti baze.

U toku je druga faza projekata u kojoj se priprema u potpunosti funkcionalna konačna baza podataka svih materijala o praksi Evropskog suda za ljudska prava na jezicima regiona, na osnovu iskustava stečenih tokom pilot faze, priprema priručnik o korišćenju baze podataka za sve sudove i tužilaštva u regionu. Ova faza će obuhvatiti i predstavljanje baze podataka u zemljama regiona i završnu konferenciju na visokom nivou na kojoj će baza podataka biti promovisana.

Zastupnik je u organizaciji Centra za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija održao niz predavanja za potrebe predstavnika pravosuđa, sudije, tužioce i advokate na teme: „pravo na pravično suđenje“, „pretpostavka nevinosti i princip *in dubio pro reo*“, „primjena mjera za obezbjeđenje prisustva okrivljenog i nesmetano vođenje krivičnog postupka“, „princip jednakosti oružja u primjeni Zakonika o krivičnom postupku“, „oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom“, „zaštita prava ličnosti“, „sloboda izražavanja“, „zabrana diskriminacije“, kao i druge teme od značaja za ispunjenje obaveza Crne Gore iz poglavlja XXIII i XXIV za pristupanje Evropskoj uniji.

Zastupnik je sa ekspertima AIRE centra iz Londona i Centra za demokratiju (CEDEM), iz Podgorice, objavio priručnik za pravnike praktičare „Pravo na porodični život – odabrana praksa Evropskog suda za ljudska prava“.

Zastupnik je u organizaciji Centra za antidiskriminaciju „Ekvita“ iz Podgorice, učestvovao kao predavač u V-oj školi ljudskih prava osoba sa invaliditetom.

Zastupnik je redovni predavač u „Školi ljudskih prava“ i u „Školi demokratije“ u organizaciji Centra za građansko obrazovanje iz Podgorice, uz podršku njemačke fondacije „Fridrih Egbert“.

U organizaciji OSCE – Misija u Crnoj Gori Zastupnik je angažovan kao predavač za predstavnike medija u Crnoj Gori na temu „ravnoteža između slobode

izražavanja i zaštite prava ličnosti, sa posebnim osvrtom na zaštitu pretpostavke nevinosti u krivičnom postupku“.

U organizaciji Građanske alijanse iz Podgorice i Zaštitnika ljudskih prava i sloboda (Ombudsmana), povodom međunarodnog dana ljudskih prava Zastupnik je učestvovao kao panelista na temu „sloboda okupljanja u Crnoj Gori“.

Zastupnik je angažovan kao predavač u „Školi demokratskog rukovođenja“, u organizaciji Građanske alijanse iz Podgorice, na temu „vladavina prava u Crnoj Gori“.

Zastupnik je angažovan kao konsultant neformalne koalicije nevladinih organizacija NVO Pravni centar, NVO Korak po korak, NVO Pedagoški centar, NVU Staze, NVU Roditelji, NVO Romski krug, NVO Djeca prije svega i NVO Centar za prava djeteta Crne Gore u pripremi izvještaja o implementaciji Preporuka UN Komiteta za prava djeteta.

Zastupnik je koautor publikacije „Konfiskacija i upravljanje imovinskom koristi stečenom izvršenjem krivičnih djela u crnogorskom zakonodavstvu i praksi“, izdate od strane CEDEM-a Podgorica, uz podršku Ambasade SAD u Crnoj Gori.

U organizaciji OSCE – Misija u Crnoj Gori Zastupnik je uzeo učešća u edukaciji monitora koji prate suđenja u sudovima u Crnoj Gori, a monitoring je organizovan od strane samog OSCE – Misija u Crnoj Gori u projektu „Praćenje pravičnosti suđenja u skladu sa članom 6 Evropske konvencije“.

Zastupnik je autor, zajedno sa grupom britanskih eksperata, publikacije „Sloboda izražavanja i pravo na poštovanje privatnosti“.

Sve presude donešene u predmetima protiv Crne Gore su prevedene od strane zastupnika sa engleskog jezika na crnogorski jezik i objavljene su u „Službenom listu Crne Gore“ radi upoznavanja crnogorske javnosti sa njihovim sadržajem.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava predlaže da Vlada Crne Gore razmotri Izvještaj i donese sljedeće

Z A K L J U Č K E

- 1. Usvaja se Izvještaj** Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava.

2. **Preporučuje se** Sudskom savjetu da, u okviru svojih ovlašćenja, izvrši nadzor nad postupanjem Osnovnog suda u Baru u postupku izvršenja presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Vukelić protiv Crne Gore*, broj 58258/09 u dijelu u kome je Evropski sud naložio izvršenje presude donesene u korist podnosioca predstavke, koji izvršni postupak se vodi pred Osnovnim sudom u Baru, pod poslovnom oznakom *I.br. 32/10*, i o tome obavijesti Vladu, u roku od 30 dana.
3. **Preporučuje se** Ustavnom sudu Crne Gore da sačini plan rješavanja zaostalih predmeta po ustavnim žalbama i dostavi ga Vladi, u roku od 30 dana.
4. **Preporučuje se** Vrhovnom sudu Crne Gore da Centar za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija pristupi organizaciji obuke sudija koji postupaju u parničnoj i izvršnoj materiji o primjeni Haške konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece.

Zastupnik Crne Gore pred

Evropskim sudom za ljudska prava,

Zoran Pažin